

inko

informatiegevende en
kontaktleggende periodiek
van de fraters van utrecht

38^e jaargang

nummer 4

oktober 2015

VAN DE REDACTIETAFEL

De herfst is in aantocht. Ook in deze aflevering van INKO wordt dit jaargetijde in mooie woorden aangekondigd.

Er wordt teruggekeken naar oorlogservaringen, want al zijn de officiële gedenkdagen voorbij, de ervaringen van medebroeders van de tocht van Utrecht naar Borculo per pedes apostolorum, blijven boeien en dwingen nog steeds respect af.

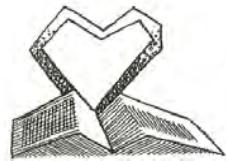
Dit geldt ook voor het levensverhaal van Frater Isidorus Nieland, die in augustus 1945 is ingetreden in onze congregatie en zijn platina jubileum inmiddels gevierd heeft.

Fietsen en wandelen kunnen ook leiden tot bijzondere ervaringen. Wim Versteeg en zijn zus ontdekten tijdens een fietsvierdaagse in de Peel een orthodox vrouwenklooster in een verbouwde boerderij; Ria Ypma heeft met haar wandelgenote het Pieterpad beëindigd en heeft er veel van geleerd.

De bezinnende bijdragen van Alfons Kroese en van Ton Augustin vormen een goede bijdrage aan het invullen van de doelstelling van INKO, terwijl de pen deze keer is doorgegeven aan een medewerkster, die een bijzondere tijd heeft doorgebracht in Australië.

Tien jaar is het alweer geleden dat fraterhuis St. Jozef in De Bilt is gerenoveerd en uitgebreid. Toen een belangrijk gebeuren, maar met het oog op de nabije toekomst is er dit jaar ook aan de toekomst gewerkt door het Buitengewoon Algemeen Zakenkapittel dat in september j.l. in Malang is gehouden. Over dit alles kunt u in dit nummer lezen.

Veel leesgenoegen, al dan niet bij de open haard! Wij gaan ons intussen bezighouden met het decembernummer van INKO.

Overweging
bij de
Constituties

“Gedurende geheel hun leven dienen de fraters hun vorming betreffende algemeen menselijke waarden, betreffende geloofsbeleving en geloofsverdieping, betreffende het religieuze leven en apostolaire dienstbaarheid voort te zetten”. *Constituties 139.*

ONTELBAAR ZIJN DE WEGEN!

Ontelbaar zijn de wegen die wij mensen gaan naar ons eigenlijk woonhuis, naar ons echte thuis-komen. Steeds meer mensen zijn naarstig op zoek naar de bron van hun leven, door gelovigen genoemd hun "goddelijke" Bron.

Talloos zijn de namen gegeven aan die onnoembare Bron, waaruit het Leven voortkomt en waarnaar het terugkeert. Grote mystici gingen ons voor op die zoektocht. Zij waagden een poging de volheid van het Mysterie van die Ene te beleven en vorm te geven. Eén van ons, Jezus van Nazareth, is op zijn eigen wijze op weg gegaan. En miljoenen mensen zijn Hem gevolgd. Hij werd de Weg. Met Hem durven wij tot die onnoembare Bron zeggen: onze Vader.

Hij is de maatstaf, model van ons christelijk leven, geldt uiteraard ook voor het religieuze leven. Noch Franciscus, noch Benedictus, noch Augustinus, noch Theresia van Avila en de vele andere voorgangsters en voorgangers hoe ze ons ook voorgingen op hun beproefde weg, zijn niet de uiteindelijke bron van ons leven. Christus Zijn Weg overstijgt alle menselijke vertalingen in structuren en concrete richtlijnen. Er is slechts één Regel, een Levensboek, het Goede Nieuws, de Blijde Boodschap. Kern van ons leven is die Onuitsprekelijke Bron, waaruit wij ongekunsteld en in deemoed mogen putten. Aan wie wij mogen terugschikken wat ons in trouwe liefde is aangeboden, en nog steeds wordt aangeboden. Om niet ons gegeven. Gratis, cadeau. Genade!

In onze jeugd leerden wij bidden in de kring van het gezin. Het morgengebed, het bidden aan tafel, het neerknielen voor het slapen gaan. Deze korte momenten van gebed (al dan niet verstrooid) gaven ons geleidelijk een stille overtuiging mee dat aandacht voor de Levende, bidden, gewoon bij het leven hoort, zoals het dagelijks brood op tafel.

Dat dagelijkse voor Zijn Aanschijn, wiens Naam zij gezegend in ons midden. Het groeiende besef te mogen leven in Gods Tegenwoordigheid die Martin Buber noemt: de Ik - Gij - ontmoeting. En Theresia van Avila: “Omgaan met een Vriend, door Wie ik mij bemind weet!”.

Op de lagere school leerden wij uit de catechismus de vraag, maar ook het antwoord: "Waar is God?". Bijna simplistisch klonk het: "In de hemel, op aarde en op alle plaatsen". Het maakte attent dat wij mogen leven in zijn Tegenwoordigheid. Hij wacht reeds op mij. Hij is de eerste. Hij is voor mij aanwezig, overal, in Bijbelse taal: "De aarde is vervuld van zijn glorie". Die indruk geeft onze hedendaagse wereld, ons eigen leven, veel minder. Wij zijn opgeslokt door het onmiddellijke, het werk, de zorgen, onze kwalen en ziektes, de kleine en grote problemen. Wij zien te weinig van Gods heerlijkheid. Soms hangt er een dikke mist tussen Hem en ons. Soms een donkere nacht. Of zoals Theresia van Lisieux zegt: “Dieu c’est un mur”. God is een muur. De kerklerares, herkent in haar “gordijn van duisternis”, de worsteling van ons moderne mensen. Zij heeft weet van de vastbeslotenheid, die je moet doorstaan en de vele twijfels waardoor je soms of voortdurend kunt geplaagd worden. Het is een gaan van een weg, een tastend leren met vallen en opstaan. Leven “in de diepte”, waarin je “de kleine dingen in hun grote samenhang” zou kunnen zien. Een samenhang die je een onvermoede betekenis geeft. Zelfs het absurde lijden, beslist niet “geplaatst” en “geneutraliseerd”, maar toch overwonnen door een grotere liefde en zorgzaamheid. Soms in die grauwe en zwarte kronkellijnen van ons dagboek, ons levensverhaal, begin je mondjesmaat het wit te bespeuren van

de Nabije Zorg. Als van een discrete moeder, die haar liefde reeds bereid houdt om alle tranen af te wissen.

Het is een blijvend gevecht die uitnodiging te aanvaarden, je “zonder reserve in Gods armen te werpen” door heen angst, mislukking en het niet zien zitten. Is het niet zo, dat in plaats van een leven in angst (dat ieder op zijn tijd kent), een leven kan groeien in overgave, in een onverwoestbaar vertrouwen op het Mysterie dat ons draagt en ons in leven houdt. Die zorgt, dat alles “ten goede” komt. Die weg te durven gaan vraagt een dagelijkse zorg voor ons gebedsleven. Een opdracht ons te oefenen in het beleven van Gods Presentie. Leven met de Tegenwoordige, wiens Naam zij gezegend in ons midden is geen wegdromen in een fantasiewereld. Geen schreeuw in de leegte waarbij wij enkel nog een beangstigende echo horen. Omgaan met de levende Aanwezige zal stilaan in ons kunnen groeien. Hoe schamel ook, begin er nu aan. Elke nieuwe dag, elk nieuw uur is immers de eerste van ons leven, hoe leeg en onbeholpen wij ons soms ook voelen. Stil worden in verwondering en eerbied.

Leven in Zijn Tegenwoordigheid, is niet alleen "de handen gevouwen, maar ook de handen uit de mouwen". Ieder van ons heeft zijn huiswerk te doen. “Ik zal er zijn voor jou!” De Naam, waarmee de Onuitsprekelijke zich heeft laten kennen aan Mozes. De ervaring van die Naam, die belofte van de Eeuwige geeft uitzicht, dat wij - zonder ophouden - vertrouwwol mogen leven met de vraag: “Ben jij er voor mij?” Als uitdrukking van verbazing, als kreet om hulp, als belofte van geborgenheid, als herkennen van Iemand bij wie je thuiskomt, als woorden van dank, omdat we niet verlaten en alleen zijn. “Ik zal er zijn voor jou!” Maar hoeden wij ons ook voor de vraag van de Eeuwige, die er ongetwijfeld op volgt: “Ben jij, Alfons er ook voor mij?” Hoeveel nieuwe opdrachten liggen er niet voor ons. Dicht bij de Bron om zelf bron te zijn. Durven wij er aan te gaan staan? Moge het zo zijn!

Voorhout, 06-08-2015, Drs.Alfons Kroese o.c.d.

Platina kloosterjubileum **frater Isidorus Nieland**

“ALS JONGEN HAD IK TWEE WENSEN: IK WILDE HET KLOOSTER IN EN IK WILDE ONDERWIJZER WORDEN”

Op 15 augustus dit jaar was het zeventig jaar geleden dat frater Isidorus Nieland zijn inkledingsfeest vierde bij de Fraters van Utrecht. Dit jaar was de dag van Maria ten Hemelopneming dan ook een bijzondere feestdag voor frater Isidorus! Zijn *platina* kloosterjubileum is tegelijk met het jubileum van de fraters Ben Hagemans en Henk Huirne in Fraterhuis St.-Jozef gevierd op de jaarlijkse Congregatiedag 13 augustus. Maar daarmee is het feesten voor frater Isidorus niet klaar, want er staat nog een mooie bijeenkomst op het programma om ook met de familie Nieland zijn jubileum te vieren! Hij vertelt er straks meer over.

Frater Isidorus staat bekend als een altijd bezige medebroeder. In juli is hij 88 jaar geworden maar zijn leeftijd weerhoudt hem er niet van om nog op veel fronten actief te zijn.

Voldoende reden dus om bij de jubilaris aan te kloppen voor een artikel in Inko. We vragen hem iets te vertellen over zijn jeugd, hoe hij er toe kwam om frater te worden en hoe hij terugkijkt op deze zeventig fraterjaren: een leven vol actie, maar vooral ook een leven als religieus.

Als we tegenover elkaar zitten om ons gesprek te beginnen zegt frater Isidorus: “Tja, je hebt het over zeventig fraterjaren. Als ik dan terugkijk, schrik ik er van. Wat zijn die jaren omgevlogen, wat is er veel gebeurd, maar ook..... wat heb ik allemaal niet gedaan en wat wil ik allemaal nog doen! Dat laatste hoort wel een beetje bij me. Ik heb nog zoveel te doen.”

“Maar kom,” zegt hij, “terugkijken hoort bij een jubileum, dus laten we maar bij het begin beginnen. Mijn begin op aarde. Ik ben geboren in Kiel-Windeweer. Dat was een veenkolonie in Zuid-Groningen; rond 1700 ontstaan op de tekentafel als project van enkele mensen met geld en ideeën, die een braak veengebied wilden ontwikkelen: afgraven, kavels maken, kanaal en wijken (= brede sloten) aanleggen, kavels verhuren of verkopen aan boeren enz.

Aanvankelijk was de regio Kiel-Windeweer dus een kaal turfgebied ten zuiden van het Winschoterdiep, pure rimboe zal ik maar zeggen. Naderhand is het gebied meer bewoond geraakt, er kwamen boerderijen en huizen. Het is nog altijd heel authentiek zoals het vroeger was. Het is nooit een echt woongebied geworden.”

“In dat gehucht ben ik dus geboren als tiende kind in de rij van twaalf. Kijk, hier heb ik een foto waar ons gezin met vader en moeder en twaalf kinderen op staan. Die jongen hier in het midden vooraan ben ik. Ik vermoed dat de foto zo omstreeks 1939 is gemaakt. Ik kan me nog herinneren dat mijn moeder zei: We zijn nu nog allemaal thuis en bij elkaar en dan moet er echt een foto gemaakt worden.

Dus wij met het hele stel naar de fotograaf in Hoogezand. Dat was een heel gedoe, maar we hebben wel de foto, echt een document.”

Uitgezonden naar Nederlands Indië

Frater Isidorus: “Voordat ik verder vertel over ons gezin moet ik even uitleggen dat mijn vader een zoon was van een hellingbaas. Dat was iemand die eigenaar was van een helling waar boten op getrokken werden die gerepareerd en geteerd moesten worden. De hellingbaas bouwde zelf ook woonschepen, pramen en duwbotten. In de veenkolonie ging al het vervoer van turf per boot. En zo’n werf was een druk bestaan. Mijn vader is daar opgegroeid en hij ging ook leren en werken als hellingbaas. Dat deed hij o.a. in Duitsland en bij de Amsterdamse Droogdok Maatschappij. Op zeker moment kreeg hij op zijn werk te horen dat er een hellingbaas nodig was in (toenmalig) Nederlands Indië en wel in Sabang. Dat was de eerste havenstad voor de Nederlandse schepen ten noorden van Sumatra op het eiland Pulau We. Mijn vader is toen uitgezonden en is enige tijd in Sabang gebleven. Maar hij kende mijn moeder al en daarom is hij teruggekomen naar Kiel-Windeweer om met haar te trouwen. Daarna zijn ze samen weer naar Sabang gegaan. Na een aantal jaren in Indië wilden mijn ouders weer terug naar Nederland en toen zijn ze als gezin teruggegaan naar Nederland. Ze zijn weer gaan wonen in Kiel-Windeweer, waar mijn vader zelf een helling heeft gekocht om daarmee geld te verdienen voor ons gezin. Kijk dat alles heb ik niet persoonlijk meegemaakt maar je snapt dat mijn ouders en de oudere kinderen die tijd in het buitenland altijd hebben megedragen, zonder daar dagelijks mee bezig te zijn. Voor hen hoort het bij vroeger.”

Vijf kwartier lopen naar school

“Alle twaalf kinderen zijn opgegroeid in Kiel-Windeweer. In het dorp was alleen een openbare school, daarom gingen wij naar de katholieke school in Sappemeer. In de beginjaren gingen we allemaal lopend naar school, in de winter dwars over het land. Dat

was wel zo'n vijf kwartier lopen, 's morgens heen en 's middags weer terug. Later kregen mijn oudere broers een fiets en zij namen de jongere kinderen mee achterop. Zo ging dat. Toen ik wat ouder was kreeg ik ook een fiets en nam ik een van mijn zusjes achterop. De katholieke kerk was ook in Sappemeer en daar gingen we met ons hele gezin naar de diensten. Altijd allemaal samen. Als je dat nu bekijkt lijkt het heel wat, maar als je er mee opgroeit dan denk je daar verder niet bij na."

"Wat ik me goed herinner van mijn jeugd is dat we een heel goede band hadden met elkaar. Sommige dingen beginnen nu pas goed tot je door te dringen, zoals die keer dat ik werd gepest en dat er meteen een oudere broer bij kwam die het voor me opnam. Wat ik ook nog goed weet is dat we allemaal gek waren met ons jongste zusje Minie. Zij was zo'n beetje het troetelkind van de oudere broers en zussen."

Mijn eerste mondharmonica

"Achteraf realiseer ik me ook dat ik de eerste stappen om zelf muziek te maken in mijn jeugd heb gezet. Wij hadden thuis geen muziekinstrumenten want daar was geen geld voor, maar mijn oudste broer werkte al en kocht voor zichzelf een mondharmonica. Hij speelde prachtig en toen hij een nieuwe kocht, kreeg ik de oude. Ik vond het geweldig om daarop te oefenen. Ik ontdekte wat zelf muziek maken met je kan doen. Dat is nooit overgegaan."

Rekenen vond ik fijn

"Aan de lagere school denk ik met plezier terug. Ik kon goed meekomen en vooral rekenen vond ik fijn. Ik maakte ook na schooltijd graag rekensommetjes. Toen kwam de zesde klas en het einde van de lagere school naderde. Mijn oudere broers zijn na de lagere school allemaal de techniek ingegaan, te beginnen bij de Ambachtsschool en daarna verder. De meisjes hebben allemaal de eerste naailessen van moeder gehad. Zij was dochter van een kleermaker en is naailerares geworden. Maar wat moest ik?"

Ik wil naar het klooster

"Er was bij ons thuis voor de kinderen die van school kwamen veel aandacht om te zien naar welke vervolgopleiding of werkschool ze konden gaan. Daar waren nooit vraagtekens bij. Maar mijn moeder wist niet welke kant ik op wilde. Ik had er zelf ook geen idee van. Ik was een gesloten figuur en ik zei er niets over. Nou ja, er was wel iets maar daar kon ik moeilijk over praten. Dat lag in de sfeer van het geestelijke. Naar het klooster gaan, daar dacht ik best veel over na. Heel merkwaardig. Ik beschouw dat nog steeds in katholieke zin als genade. Niet als iets wat je zelf bedacht hebt. Het is gewoon van boven gekomen."

"De gedachte om naar het klooster te gaan ontwikkelde zich bij mij. Dat werd versterkt omdat wij goede contacten hadden met een zoon van mijn moeders zus, die in het klooster zat. Dat was frater Camillus. Er waren in de familie nog twee neven frater en op die manier ben ik dus met fraters en het kloosterleven bekend geraakt. Langzaamaan durfde ik er over te praten en de eerste keer weet ik nog goed. Ik liep toen een keer samen met mijn moeder naar de kerk en onderweg zei ik tegen haar: ik wil graag naar het klooster toe. Ze antwoordde niet veel maar zei: 'zo, zo'. Ik begreep dat ze het goed gehoord had en we liepen gewoon door. Maar binnen de kortste tijd wist mijn vader het en ook mijn broers en zussen bemoeiden zich er mee. Toen mijn wens in het gezin ter sprake kwam, vroegen ze: moet je dan geen pastoor worden? Maar ik dacht: nee dat is het niet. Ik wil naar het klooster én ik wil graag onderwijzer worden; opvoeding en onderwijs, dat wil ik. Zo is het gegaan en daarom zit ik hier nu....."

Eerst MULO en daarna de St.-Jozef Kweekschool

"Na de lagere school ben ik eerst korte tijd werkzaam geweest op een modebedrijf, maar ik was nog leerplichtig en daarom ging ik terug naar school, naar de MULO. Toen ik kenbaar had gemaakt dat ik naar het klooster wilde, gingen mijn ouders informeren welke mogelijkheden er voor mij waren om die richting uit te gaan.

Ze riepen de hulp in van frater Camillus en hij heeft ons – en vooral mij – de weg gewezen om naar de fraters in Zeist te gaan. Na de zomervakantie van 1941 ben ik als 14-jarige naar het internaat van de fraters in Zeist gegaan. Ik heb daar de MULO afgemaakt, toen het noviciaat in en daarna doorgestroomd naar de St.-Jozefkweekschool. In 1949 heb ik mijn Onderwijzersakte gehaald en tegelijk de wiskunde akte L.O. Mijn twee wensen kwamen dus al aardig uit”, besluit frater Isidorus lachend.

‘De Donkere Metten’

“Zowel op de MULO als op de kweekschool heb ik veel met muziek te maken gekregen. Ik kan me nog goed herinneren dat ik in de Goede Week voor het eerst De Donkere Metten hoorde. Prachtige Gregoriaanse muziek die in de 17^e eeuw is gecomponeerd. Ik was daar diep van onder de indruk en het heeft mij aangezet tot het zoeken en luisteren naar meer muziek. Ook op de kweekschool werd veel aandacht besteed aan muziek. Dat gebeurde op aandringen van de Algemeen Overste die verkondigde dat studenten met aanleg voor muziek wat meer aan muziek moesten doen. Ik heb toen korte tijd pianoles gehad en daarna ben ik begonnen met de blokfluit.”

Met diploma’s voor de klas!

Meteen na het behalen van de Onderwijzersakte is frater Isidorus aangesteld op de Thomas á Kempisschool in Utrecht. Hij bleef er twee jaar om vervolgens naar de Onze Lieve Vrouweschool in Arnhem te gaan. In 1952 haalde hij zijn Hoofdakte en diploma HBSB waardoor hij bevoegd was docent te worden aan de Ludgeruskweekschool in Hilversum. Daar heeft hij twaalf jaar gewerkt als leraar wiskunde, tevens surveillant en sportleider. Bovendien was hij drie jaar overste op de Ludgeruskweekschool.

Een kei in wiskunde

Op de lagere school vond frater Isidorus rekenen al het fijnste vak. Die aanleg heeft hij zijn leven lang ontwikkeld. Ook op de

vervolgsholen viel hij op door zijn grote kennis en aanleg. Algemeen werd de opmerking gemaakt dat hij uitzonderlijk goed was in wiskunde en dikwijls kreeg hij adviezen om verder te studeren. Dat deed hij aan de Universiteit van Amsterdam onder professor dr. Beth. In 1966 sloot hij deze studieperiode af als doctorandus in de filosofie van de wiskunde met wiskunde en natuurkunde en met de bevoegdheid voor het geven van sterrenkunde. Door vroegtijdig overlijden van professor Beth heeft hij nooit zijn doctorale studie kunnen afronden, maar hij heeft nog steeds plannen om ook dat nog te volbrengen en daarvoor een volwaardige dissertatie te schrijven.

Lid van het Algemeen Bestuur

Frater Isidorus werd in 1966 gekozen tot lid van het Algemeen Bestuur. Er volgden verschillende herkiezingen zodat hij in totaal 28 jaar lid was van het Algemeen Bestuur.

Als ik frater Isidorus vraag hoe hij die periode heeft ervaren, antwoordt hij: “Ik was 39 jaar toen ik voor het eerst in het bestuur kwam. Daarmee was ik wel één van de jongsten met niet zo veel ervaring, maar dat leer je. Je verdiept je in de onderwerpen en je weegt af. Tijdens de vergaderingen luisterde ik altijd heel goed naar de anderen. Ik herinner me dat ik vaak probeerde om de meningen van anderen samen te vatten en in een visie te verwerken. Een heel belangrijk punt in mijn bestuursperiode was bijvoorbeeld de verzelfstandiging van Indonesië. En later nog een stap verder door het overgaan van de Hoofdzetel naar Indonesië. Ik ben in die tijd enkele keren in Indonesië geweest om poolshoogte te nemen en uit alle gesprekken daar heb ik begrepen dat het onze Indonesische medebroeders beslist niet ging om een afscheid of een splitsing. Dat was echt uit den boze. Geleidelijk aan zijn toen de nodige stappen gezet. Er is veel vergaderd, veel gepraat en veel naar elkaar geluisterd. En toen in 1992 het definitieve besluit is genomen om de Hoofdzetel naar Indonesië te verplaatsen was deze stap goed voorbereid en is alles in goede harmonie uitgevoerd.”

Novicemeester in Kenia

Korte tijd nadat frater Isidorus afscheid had genomen als lid van het Algemeen Bestuur lag er al een nieuwe taak voor hem klaar. Hij vertelt: “Vanuit Kenia kwam de mededeling dat er een groep aspiranten was zonder novicemeester. De Aartsbisschop van Kisumu had persoonlijk aan ons bestuur gevraagd of wij hem konden helpen door vanuit Nederland een novicemeester te zenden. Dat ben ik dus geworden. Ik ben eerst nog een aantal maanden naar Londen gestuurd om de conversatietaal Engels te leren. En daarna ben ik samen met frater Jan Smit naar Kenia vertrokken. Frater Smit en ik hebben in Koru eerst de vooropleiding van de aspiranten samen gedaan en daarna ben ik alleen verder gegaan als novicemeester. Ik ben vier jaar in Kenia geweest en naast mijn taak als novicemeester heb ik Aartsbisschop Okoth geholpen met het opstellen en schrijven van een eigen Regel voor de (nog nieuwe) Keniaanse Broedercongregatie Broeders van O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand. Toen Aartsbisschop Okoth dit voorjaar onverwacht een bezoek bracht aan Fraterhuis St.-Jozef hebben frater Smit en ik fijne gesprekken met hem gehad over onze tijd in Kenia. Daarbij heeft de Aartsbisschop nog eens zijn waardering uitgesproken voor ons werk en mijn aandeel in het opstellen van de Leefregel en de Constituties voor de Keniaanse Broedercongregatie.”

Nog veel te doen!

Tijdens ons gesprek hoor ik frater Isidorus af en toe zachtjes zeggen: “Ik wil nog zoveel doen maar soms heb ik er gewoon geen tijd voor”. Mijn logische vraag is dus wat hem allemaal bezighoudt. En dat is heel wat leren we uit zijn antwoord. Hij legt uit:

“Om maar met iets te beginnen, kan ik vertellen dat ik de bibliothecaris van het huis ben, maar de collectie boeken en tijdschriften is nog niet zoals ik het zou willen. Daar zou ik meer tijd voor willen hebben.”

“Verder verzorg ik de necrologieën die in boeken worden gebundeld om een compleet overzicht te hebben van al onze overleden medebroeders. Deze boeken staan in de kapel. Van een aantal medebroeders missen we de gegevens en van hen is nog geen necrologie. Om die te kunnen schrijven moet ik zorgvuldig onderzoek doen en dat kost tijd.”

“Dan ben ik bij tijd en wijle alert omdat ik bij afwezigheid van frater Henk Huirne plaatsvervangend overste ben. Hoewel die taak niet zo veel tijd en aandacht vergt, omdat ik alleen in beeld ben als Henk met vakantie is, zorg ik toch dat ik er ben voor de medebroeders als Henk er niet is.”

“Ja en dan is er nog een heel ander onderwerp dat mij bezighoudt omdat ik nog steeds de dissertatie wil schrijven om mijn doctorale studie af te ronden. Door het overlijden van professor Beth is dat nooit gebeurd. Ik heb wel ideeën om een volwaardige dissertatie te schrijven, maar ik heb een begeleider nodig die mij kan steunen bij het zoeken en opstellen van het fundament van waaruit ik kan gaan schrijven. Het blijft dus nog steeds een soort taak die op me wacht, en misschien blijft dat wel zo.”

“Tenslotte zijn er nog twee activiteiten waar ik echt de tijd voor neem, ook al is dat geen taak of opdracht. Allereerst is daar de muziek die in mijn dagelijkse ritme een belangrijke rol speelt. Mijn dwarsfluit ligt altijd onder handbereik. Tijd of geen tijd: ik speel! Ik oefen natuurlijk regelmatig de stukken die de heer Van Mil en ik samen bij de diensten in onze kapel spelen.”

“Als laatste in de rij van mijn activiteiten hoort daar ook het meegaan met bedevaartreizen bij. Die vorm van reizen heb ik bewust gekozen. Ik hield er namelijk niet van om simpelweg vakantie te houden. Daar zag ik de nadelen van, omdat je gebedsleven helemaal onderuit gaat als je niet oppast. Een bedevaartreis vind ik bij mijn leven als religieus passen. Daar zit het element in van een bedevaart en tegelijkertijd zit er ook het element in van ontspanning, iets moois zien en de bijzonderheden van de

streek ontdekken. Heel interessant. Ik heb al verschillende reizen gemaakt. De reis is beslist niet alleen gericht op de bedevaart. We zijn in Lourdes geweest, in Rome, in Assisië, en in Kevelaer en onlangs hebben we een bedevaartreis gemaakt naar het beeld van de Zwarte Madonna in Czestechowa in Polen. Daarbij hebben we o.a. ook de zoutmijnen in Polen bezocht. Op verzoek van frater Ton Oostveen ga ik over deze reis een verhaal schrijven dat wordt gepubliceerd in Onder Ons.”

Terugkijken op zeventig fraterjaren

Tenslotte heb ik nog twee vragen aan de jubilaris. Allereerst de vraag: wilt u aan het eind van dit openhartige gesprek vertellen hoe u terugkijkt op zeventig fraterjaren; heeft het kloosterleven u gegeven wat u er als jongen van verwachtte?

Zonder aarzeling antwoordt frater Isidorus: “Door terug te kijken op zeventig jaren van je leven komen bepaalde episodes weer boven en ik ben van mening dat bij de keuze die ik heb gemaakt vooral mijn eigen aanleg en ontwikkeling bepalend zijn geweest. Ik wilde naar het klooster en ik wilde onderwijzer worden. Door je eigen wil en je capaciteiten word je in richtingen gestuurd die je deels zelf bepaalt. Ik kan dus ronduit JA zeggen op die vraag. Het kloosterleven heeft mij gegeven wat ik als jongen verwachtte. Ik heb nog steeds een heel goed en prettig leven als kloosterling, al zeventig jaren! Ik ben onderwijzer geworden wat ik graag wilde en ik denk met heel veel voldoening terug aan mijn werk als onderwijzer, zowel op de lagere scholen als op de kweekschool.”

En dan de laatste vraag: Kunt u zeggen wat religieus zijn voor u betekent?

Even is het stil. Dan zegt frater Isidorus: “Ik wist dat u deze vraag zou stellen. Ik heb er goed over nagedacht. Het is niet gemakkelijk om woorden te vinden die weergeven wat religieus zijn voor mij betekent. Ik heb de Bijbel er bij gehaald en daarin heb ik een uitdrukking gevonden die overeenkomt met mijn gedachten over religieus zijn. Het zijn drie woorden die alles zeggen:

Wandelen met God

Religieus zijn betekent in mijn visie dat je je leven inricht met God aan je zijde. Wandelen met God. Dat betekent ook dat je bij alles wat je doet het leven met God voor ogen houdt. Zo voel ik het. Wandelen met God is een soort leidraad voor je leven, maar ook een doelstelling. En je merkt ook dat elke goede katholiek op dat spoor zit, ook al hebben ze geen geloften gedaan.

Bij alles wat ik heb gedaan stond het religieus zijn bovenaan. Of ik nu voor de klas stond of muziek maak. Mijn hele leven en zijn heeft daar mee te maken. Religieus zijn zit in mijn diepste wezen.”

Familiefeest

Het platina jubileum is voor frater Isidorus een prachtige gelegenheid om een feest te organiseren voor zijn familie. Al enkele maanden is hij zelf met de voorbereidingen daarvan bezig. Hij vertelt er dit over: “Het zou fijn zijn om ter gelegenheid van mijn jubileum weer eens met de familie bij elkaar te zijn. De oudere generatie dunt erg uit. Van de twaalf kinderen in ons gezin zijn er nog vijf in leven; twee jongens (waarvan ik er één ben) en drie meisjes. Ik heb mijn broers en zussen met partners en eventueel hun kinderen uitgenodigd, voor zover ze kunnen. Ik denk dat we dan met 25 tot 30 mensen zijn. De datum is al vastgesteld op zaterdag 26 september ’s middags van 2 tot 6 uur hier in het fraterhuis. Ik heb ook de heer Van Mil en zijn vrouw uitgenodigd, omdat muziek een belangrijk onderdeel zal zijn van dit familiefeest. Tijdens de feestmiddag is er namelijk een herdenkingsdienst voor de overledenen van onze familie. Daarbij speel ik een soort memorial op de dwarsfluit. Tegelijk wil ik in de dienst naar voren laten komen dat de droefheid bij een overlijden niet de boventoon mag zijn, maar dat er nog een andere kant is en dat is het leven naar God toe. De heer Van Mil en ik spelen dan samen de Joodse Hymne ‘Er is een stad voor vriend en vreemde’. Dat is een heel mooi lied dat velen zullen kennen.

Het zal dus een feestmiddag zijn met veel herinneringen, veel muziek en vooral veel familiegezelligheid, waarbij de hapjes en de drankjes dankbaar hun weg zullen vinden.

Bij het afscheid geef ik ze allemaal een afdruk van de oude familiefoto uit 1939. Lang niet iedereen kent die foto en het is toch een mooi stukje geschiedenis. Ik heb het gevoel dat deze familiemiddag een bijzondere afsluiting zal zijn van mijn jubileumjaar!”

Petra de Landmeter

de pen doorgeven

Dankjewel Martine voor het doorgeven van de pen. Toen ze het vroeg zei ik als eerste nee, maar later vond ik het wel leuk om een stukje te schrijven voor de fraters. Aangezien ik het ook altijd heel leuk vind om te lezen, zo kom je toch iets meer te weten over iemand.

Allereerst begin ik vanaf het begin. Op 14 december 1991 kwam deze meid, **Pietriënne Bikker**, op de wereld in een gezin van 4 kinderen. Dus inderdaad ik ben de jongste thuis. Vanaf kleins-af aan zijn wij christelijk opgevoed, en dit was voor mij ook een rode draad door mijn leven. Van zingen in een kinderkoor, naar gospel koor, naar zingen in een bandje in de kerk, naar zingen bij de Continentals.

Tijdens mijn eerste jaar voor verzorgende IG besloot ik om het tijdelijk stop te zetten om in Australië Internationale Leadership College te gaan doen. Ik wilde me graag meer verdiepen in het geloof. Op college heb ik 2 jaar Pastorale Zorg gevolgd. We kregen daar verschillende vakken zoals: het oude testament, nieuwe testament, Preaching, Christian Doctrine, Church history, Pastoral Care, Christian Ethics en Theology. Dit waren een hele hoop verschillende lessen maar allemaal even leerzaam. Ik heb erg veel geleerd en mee gekregen die 2 jaar college, waarna ik afgelopen jaar mijn diploma in ontvangst mocht nemen.

Het andere jaar in Australië heb ik gewerkt in verschillende baantjes. Ik ben een tijdje een nanny geweest, heb een tijd schoongemaakt bij mensen thuis en heb in een restaurant gewerkt.

Tijdens mij verblijf in Australië ben ik voor de eerste keer tante geworden van mijn nichtje Annadea.

Dit was natuurlijk super leuk, maar erg moeilijk om zo ver weg te zijn. Na bijna anderhalf jaar heb ik haar dan eindelijk echt mogen ontmoeten en wat is het een schatje!

Nu is ze dan ook tantes kleine favoriet en is het altijd hartstikke gezellig als ze langs komt.

Voordat ik terug kwam uit Australië, maakte ik mij zorgen over hoe snel ik weer een baan zou vinden. Maar de eerste maandag dat ik weer in Nederland was had ik al een e-mail van Hélène dat ik op gesprek kon komen. Niet veel later mocht ik een ochtend mee lopen, en nu ben ik dan een deel van het vaste team.

Ik ben nu nog geen 6 maanden in Nederland en heb nu een baan waar ik mijn helemaal in thuis voel. En mocht ik ook weer beginnen met de opleiding Verzorgende IG.

Dit is het dan een klein beetje over mijn leven en over wat ik die 3 jaar in Australië heb gedaan. Ik hoop dat jullie er van genoten hebben.

En hierbij geef ik graag de pen door aan Ivonne Slinkers, ben al benieuwd naar haar verhaal!

Pietriënne Bikker

SAMEN WERKEN AAN GEMEENSCHAP: WEZENLIJK VOOR RELIGIEUS LEVEN!

*vervolg lezing van abt Bernardus Peeters
voor religieuze besturen en lekenkader, 17-4-2015*

In de vorige Inko is het eerste deel van deze lezing weergegeven waarin abt Peeters wat meer is ingegaan in wat gemeenschap nu eigenlijk is, terwijl hij nu wat verder ingaat op de veranderingen in de beleving van het gemeenschapsideaal

Geen ándere kerk maar anders kerk-zijn

In zijn brief aan de religieuzen bij gelegenheid van het jaar van het godgewijde leven heeft paus Franciscus het volgende geschreven: ‘Zij die de huidige tijd met passie willen beleven, moeten “deskundigen in communitio” worden, “getuigen en actoren van dit ‘project van onderlinge verbondenheid’, in Gods ogen het hoogste dat een mens in de geschiedenis kan bereiken”. In een maatschappij van confrontatie, moeilijke omgang tussen verschillende culturen, onderdrukking van zwakke mensen en ongelijkheid, zijn wij geroepen om een concreet model van samenleven te bieden. Een model dat aantoont dat het mogelijk is om als broeders en zusters samen te leven wanneer men de waardigheid van elkeen erkent en iedereen toelaat om de gaven waarvan hij de drager is met anderen te delen.

Vrouwen en mannen van *communio* moeten jullie zijn. Brengt dus de moed op om aanwezig te zijn waar verschillen en spanningen heersen. Jullie aanwezigheid moet een geloofwaardig teken van de Geest zijn die de harten doet ontvlammen in een passie voor samenhang (vgl. Joh. 17, 21). Beleef de mystiek van de ontmoeting, “in staat om de ander goed aan te voelen, naar hem of haar te luisteren en gedreven om samen naar de meest aangewezen weg en werkwijze te zoeken”. Laat jullie daarbij leiden door de liefdesverhouding tussen de Goddelijke Personen (vgl. 1 Joh. 4, 8), het model bij uitstek voor iedere inter-persoonlijke relatie.’

Een zeer concrete invulling van het profetisch karakter van het religieuze leven. ‘deskundigen in *communio*...project van onderlinge verbondenheid...concreet model van samenleven...waar men de waardigheid van elkeen erkent en iedereen toelaat om de gaven waarvan hij de drager is met anderen te delen...vrouwen en mannen van *communio*...een passie voor saamhang... beleef de mystiek van de ontmoeting... in staat om de ander goed aan te voelen, naar hem of haar te luisteren en gedreven om samen naar de meest aangewezen weg en werkwijze te zoeken...

Voor mij ligt hier een geweldige uitdaging voor ons religieuze leven, ongeacht of we nu oud zijn of jong, man of vrouw, actieve of contemplatieve religieus, in een kloosterlijke setting of in een verzorgingshuis. Maar hoe doe je dat nu, deskundigen in *communio* worden en zijn? Op dit punt kan het huidige community begrip ons wellicht behulpzaam zijn. Velen van ons kijken met een zeker argwaan naar de moderne manier van communiceren via sociale media: internet, facebook, twitter en hyves om maar iets te noemen. Ik zou u graag een filmpje willen laten zien dat wellicht een beetje aanstootgevend kan zijn maar de makers hebben dat zo niet bedoeld. Ik kreeg dit filmpje van mijn novicen die het gebruikten in een les over gemeenschapsleven.

Zo kan men naar de huidige samenleving kijken. Iedereen is bezig met zijn eigen wereldje maar als wij als religieuzen eerlijk zijn dan laat dit filmpje ook een beeld zien van hoe wij met elkaar in de kerk en in de religieuze gemeenschap met elkaar omgaan. Aan de buitenkant mag het dan een gemeenschap lijken maar de werkelijkheid is anders. Hoe krijg je nu van deze groep mensen een gemeenschap?

In haar brief aan ouderwordende religieuzen schrijft Ria Grommen: ‘Jullie hebben in de gemeenschap ook elkaar steeds meer nodig naast mensen van buitenaf. Meer dan ooit is dit een uitdaging voor het *communio*-ideaal in het religieuze leven. Misschien is dit in het verleden wel eens te formeel ingevuld als netjes in het gelid lopen, iedereen gelijk en hetzelfde. Misschien werd de *communio* herleid tot flexibel en toegewijd je taak doen binnen de gemeenschap of je gehoorzaam inpassen in de organisatie met weinig speelruimte voor eigen initiatieven en nieuwe ideeën. Vandaag werken deze oude kaders niet meer of nog amper. Natuurlijk kan structuur houvast en veiligheid bieden, tenminste als ze niet voorbijloopt aan wat de leden van de gemeenschap naar lichaam aankunnen en naar ziel nodig hebben. Maar soms is het broodnodig de ‘regeltjes’ die door de jaren zijn gegroeid los te laten om de geest van de Regel te kunnen bewaren. En die geest draait altijd rond de verbinding met God en de verbinding met je medemens.’(74)

Vandaag wordt de kwaliteit van het samenleven des te belangrijker. Wat betekenen jullie als mens voor elkaar? Is er authentieke aandacht, waardering en genegenheid voor elkaar? Is er bereidheid om elkaar geduldig en verdraagzaam nabij te zijn, behulpzaam zonder aanspraak op macht, zonder strijd om heilige huisjes? Scheppen jullie in jullie concrete samenleven ook echt ruimte voor een levendige Godsverbondenheid? Verliest je samenleven zich niet in allerlei kleine bezorgdheden of in een oppervlakkig tijdverdrijf? Zoekt het nog enige diepte? Is er nog verwondering om wat schoon en goed is? Voedt het de ziel nog?(74)

Het samen gemeenschap opbouwen is dus meer dan iets organiseren. We moeten ons als besturen afvragen of datgene wat we als gemeenschapsmomenten organiseren ook daadwerkelijk bijdraagt tot die ‘mystiek van ontmoeting’? Of organiseer ik louter iets om mensen uit hun kamer te krijgen omdat ik bang ben dat ze anders vereenzamen. Bevorderen onze gemeenschapsactiviteiten de waardigheid van de medebroeder/zuster, doet het een beroep op de gaven die men heeft en die men met elkaar kan delen?

Laten we nog even terugkeren naar de virtuele wereld. Er bestaat grofweg een tweedeling op het internet. Je hebt websites die een community aanbieden en websites die je portals noemt. Een online community is een virtuele plek waar mensen met gemeenschappelijke kenmerken op vaste basis bij elkaar komen, om elkaar direct of indirect te helpen in het verwezenlijken van doelen, verwachtingen en activiteiten door middel van het delen van informatie en ideeën, waarmee zij bijdragen aan het duurzaam ontwikkelen van een gemeenschap. Hiermee wordt gezegd dat een community een plek is voor mensen met een gezamenlijke interesse. Door gebruik te maken van de community realiseren de gebruikers een gezamenlijk doel. Het doet een beroep op de gaven die men heeft en die men op de een of andere manier met elkaar kan delen.

Portals zijn websites die content aanbieden over een gemeenschappelijk onderwerp bv een nieuwssite maar ook de meeste websites van onze Ordes en Congregaties. Het grote verschil tussen een portal en een community is de mate van eigen inbreng. Waar een portal zelf informatie inbrengt en beheert, zijn de rollen bij een community omgekeerd. De gebruiker is namelijk de creator bij een community.

Veel van onze gemeenschappen zijn te vergelijken met portals. Men beleeft een gemeenschapsleven door te doen wat gevraagd wordt. Men maakt gebruik van het kader dat de verantwoordelijken vormgeven. Eigen inbreng is gering en vooral passief en consumptief. Een community daarentegen is de ruimte waarin mensen met gemeenschappelijke kenmerken op vaste basis bij

elkaar komen, om elkaar direct of indirect te helpen in het verwezenlijken van doelen, verwachtingen en activiteiten door middel van het delen van ervaring en informatie. Van zo'n gemeenschap moet een bestuurder veeleer faciliteren en verbinden. De mogelijkheid scheppen dat broeders en zusters vanuit hun charisma elkaar helpen om een beter mens, christen en religieus te worden.

In dit verbinden van religieuzen tot een community kan de uitdaging liggen voor bestuurders maar ook voor ander lekenkader. Wat deze laatste groep betreft kan men tot de eigenlijke religieuze gemeenschap behoren. Men legt geen geloften af en woont niet 24 uur per dag in hetzelfde huis. Toch bouwt men wel degelijk mee aan de gemeenschap en juist door te verbinden. Voor religieuzen kan het goed zijn om ontvankelijk te zijn voor de eigen inbreng van de leken, hun beleving, hun denkkader, hun ervaring en kunde op allerlei vlak. Maar die ontvankelijkheid moet wel samen gaan met de gezonde confrontatie van het eigen charisma van het instituut. Omgekeerd moeten de leken ontvankelijk zijn voor het eigen charisma van de religieuzen en hun leefwereld laten confronteren met hun eigen leven. Alleen zo ontstaat er een vrije ruimte waarin de gemeenschap centraal staat met aandacht voor de waardigheid van iedere persoon en zijn/haar eigen gaven.

Als religieuzen willen wij geen andere kerk zijn, maar anders kerk-zijn. Dit anders-zijn moet in ons gemeenschapsleven terug te zien zijn door:

- een levenswijze die vertrekt vanuit het charisma;
- rekening houdend met een veranderde context, plaats, tijd en leeftijd;
- eenheid in verscheidenheid;
- een gemeenschap die ieders gaven en talenten weet te verbinden.

Naar mijn mening vraagt dit van ons als bestuurders niet zozeer organisatiekunde maar vooral de moed om te verbinden. De huidige community cultuur kan ons hier iets leren. Er is een gedichtje

van de Filipijnse priester-dichter Edicio de la Torre die dit goed tot uitdrukking brengt:

Wat kunnen wij anders dan sprokkelen, brandhout vergaderen, terwijl wij wachten op de vonk?

Omdat samen leven zo wezenlijk is voor ons religieuzen blijven wij sprokkelen, verzamelen en verbinden in de hoop dat het vuurtje brandend blijft!

EEN KLOOSTER OP STAP 1945

St.-Gregoriushuis, 26 februari 1945

Acht uur in de morgen. De kloostercommunititeit, sterk 100 man en enkele losse eenheden, trachten zich te verzadigen met vier dunne sneetjes brood. Genietend daarbij van een heerlijke kop thee-surrogaat.

Plotseling werd er door de overste gebeld. Tachtig paar wenkbrauwen keken zich vragend op. Voorlopig keren de wenkbrauwen nog niet op haar basis terug. Want de overste verzoekt de fraters om 9 uur weer in de refter aanwezig te zijn, daar hij een en ander mee te delen heeft. Wat kan dat betekenen? Er worden verschillende theorieën opgezet. We gaan evacueren. Het zal voor het piepers jassen zijn. Misschien beginnen de scholen weer. En één die grappig wil zijn beweert: “Het eten is op en nou moeten we de boer op”.

Om 9 uur de refter weer vol.

Frater directeur steekt van wal. Houdt een diepgaande filosofische beschouwing over de voedselvoorraden van de Gregorische veste. Naarmate hij met zijn betoog vordert, komen de toehoorders tot de bevinding: “Dat wordt honger lijden!”

Opeens gaat het gesprek op een andere boeg. Hij vestigt onze aandacht op Borculo, op de Leostichting aan de andere zijde van de IJssel. Op 28 februari zal de IJssel voor alle verkeer gesloten worden.

Iedereen is vrij om te doen en te laten wat hij wil. De overste rekent er op dat er een 25 fraters op de een of andere manier pogen om in Borculo te komen. Op eigen gelegenheid en eigen risico en voor onbepaalde tijd.

Natuurlijk moeten de deelnemers aan deze expeditie vandaag nog beginnen, anders halen ze voor de 28^e de IJssel niet meer. Voor vervoer kan onmogelijk gezorgd worden. Dus lopen. Degenen die goesting hebben, willen wel zo vriendelijk zijn om zich voor 11 uur bij mij op te geven.

De refter loopt leeg. We zijn letterlijk van de ene verbazing in de andere gevallen, het is in ieder geval 120 km. Gaan we over Deventer of over Zutphen?

Op verschillende studiezalen wordt krijgsraad gehouden. Er komen diverse kaarten aan te pas. Naar Amersfoort 19, dan 42 tot Apeldoorn en dan.....

De kamer van de overste wordt druk bezocht. Frater directeur, wat denkt U? Ik denk niet, jij moet denken!

We gaan met z'n tweeën, we gaan met z'n drieën.

In het anders zo rustige Moederhuis is het een gedraaf van je welste. Er wordt gesleept met dekens en kleren. Rugzakken duiken plotseling op. Wat zal ik meenemen? Wat kan ik missen? Vooral niet te veel, je moet het allemaal maar slepen.

Waar zouden we vannacht slapen? Hoe komen we over de IJssel zonder papieren?

Geld en bonnen te verkrijgen bij frater Canisius.

Het middagmaal om half een doet verward aan.

Handen geven. Doe de groeten aan die en die. De voordeur gaat open. Twee man gepakt en gezakt betreden de zonnige Herenstraat. Deur dicht. De burens kijken verbaasd naar de vreemd uitgedoste apen. Een paar passerende Duiters grijnzen. Zo gaat het door tot ongeveer vier uur. Nog is de rust niet terug. Want 's avond komt er onverwachts een vrachtwagen voor. En ook daar verdwijnen een serie fraters in met bestemming BORCULO.

Bij het avondmaal is de tafel vreemd leeg. Maar het is weer rustig, tussen Utrecht en Borculo zwerven en trekken 25 fraters.

Vijf uur in de morgen, je mag weer op straat verschijnen. Ergens in Amersfoort gaat een deur open. Twee gestalten stappen naar buiten. Zwiggend stappen de twee getoogde zwervers de stad uit. Hoevelaken is al spoedig bereikt en dan richting Voorthuizen. De zwervers hebben nogal wat bekijks, twee van die zwerfende zwartrokken. Stap, stap, stap. Telkens één stap verder van Utrecht en een dichterbij Borculo.

Weer gaat de tocht verder, vijf km per uur, dat is ruim 8000 stappen. De kilometerpalen schuiven langzaam voorbij. Het gesprek verstomt. Ze worden moe, ze zijn bekap en verbazen zich er over dat ze nog steeds maar lopen. Apeldoorn nadert, daar is de gedenknaald. Nog even de stad door en dan zakken ze neer in een fauteuil bij de familie Timmer.

29 februari. Het is de laatste dag dat vrij de IJssel over kan. Vanavond wordt ze gesloten.

Over de IJsselbrug bij Deventer drommen mensen. Een onafgebroken rij trekt van Oost naar West. Het is een triest gezicht al die zwoegende mensen met de onmogelijke vehikels waarop ze voedsel vervoeren. De twee zwarten gaan de brug over. De eerste Duitse wachtpost loert even naar die twee zwarte exemplaren, maar laat ze ongehinderd passeren. Op de oostelijke oprit staan twee soldaten op wacht. Ze hebben het druk. De zwarte wevers zijn er reeds vlak bij, zou het lukken. Juist als ze voorbij willen gaan draait een der Moffen zich om. "Halt. Persoonsbewijs". De persoonsbewijzen komen tevoorschijn. De Mof "pruft" ze gründlich. "Sie kommen also aus Borculo?" De "Rugzak" raapt al het Duits bij elkaar dat hij voor negen jaar op de kweekschool leerde. Het is een bitter klein beetje, maar genoeg om de Mof van repliek te dienen. Ja, ze komen uit Borculo. De Duitser kijkt nog eens goed. Hij moest eens weten dat ze 24 uur geleden nog niet uit Borculo kwamen. Maar och, een persoonsbewijs is gauw

vervalst. De zwervers snappen er niet veel van. Ze horen alleen heel erg het woord “Bescheiniging”. Een frater wordt slim. Hij houdt de soldaat een papier onder zijn neus, gesteld in het Duits en ondertekend door de Algemene Overste waarin staat dat hij lid van de Congregatie is. De Mof kijkt, zijn gezicht wordt een groot vraagteken. Nu is het helemaal Spaans voor hem. Besluiteloos kijkt hij om zich heen. Vlak langs hem loopt een man met een fantastisch vol, nee, afgeladen fiets. Daar moet hij meer van weten, hij schiet er op af. “Halt”...

Even staan de zwervers er nog, Een - twee tellen. Dan kijken ze elkaar aan. Twee zielen.... een gedachte... DOORLOPEN.

Een beetje aarzelend, zal er geen Halt geroepen worden? Maar er gebeurt niets. De afstand tussen hen en de Duitser wordt groter. Ze zijn er door. De IJsselbrug is genomen. Dan kuieren ze Deventer in

EINDELIJK WEER THUIS

5 maart 1945

Wat is 32 kilometer, een heel eind zul je zeggen, vooral als je het moet lopen. Vooral als je voor dag en dauw op stap gaat in een koude motregen.

De zwervers ruiken stal, ze gaan weer op huis aan, het is het laatste stuk naar Borculo. Het allernoodzakelijkste wordt meegenomen. Een tas vol en in die tas zit ook een stuk worst. Ja, ja, een grote worst van een pond of drie. Zonder geld en bonnen gekregen van de firma Huinink in Deventer. Zo'n hartversterkertje voor onderweg kan geen kwaad. De start om zes uur in het donker gaat vergezeld van een druilerige koude regen. Maar met het daglicht komt er ook beter weer en de tocht door het rustige Salland wordt een genot en van tijd tot tijd proeven we van de worst. Geen zorgen over een nachtverblijf. Vanavond, neen vanmiddag al zijn we thuis in Borculo.

Laren. Eerste rustplaats. Het halve traject zit er op. Hier vinden we een café... met koffie.

Lochem, alweer stoppen. Waarom zouden we ons haasten? Het stadje is letterlijk vergeven van W.A.-mannen en andere aanverwante artikelen. De meesten kijken ons niet erg vriendelijk aan. We voelen ons niet erg op ons gemak. Stel je voor dat een van die brave broeders het in zijn rood-zwart-getinte hersens krijgt om naar onze papieren te vragen. Maar er gebeurt niets. En als we eenmaal in de Franciscaner-pastorie in gezelschap van Pater Gardiaan onze verzwakte krachten zitten op te poetsen, voelen we ons weer heel veilig. Toch raad Pater Gardiaan ons aan om zo spoedig mogelijk verder te trekken. Je kunt nooit weten. Veronderstel dat een van die illustere heren een helder ogenblik krijgt.

Er rest nog twee kleine sprongetjes. Lochem-Barchem, 4 km. en Barchem-Borculo 5 km. Nog even doorbijten op de weg Barchem-Borculo. De worst krimpt als een scheermes. En dan langs het dorpje Ruurlo. Een vriendelijke voorbijganger wijst ons de harde weg naar de Leostichting. Toch zal moeder natuur er ons ter elfde ure een herinnering geven dat zwerven een wisselend bestaan is. Het begint te regenen. Gieten, sausen. Met bakken tegelijk. Nat tot op de huid.

Een ding moet ons nog van het hart. Een plicht rest ons nog, een eresaluut te brengen aan de Borculose Gemeente, die ons – ongeveer 25 Utrechtse fraters met open armen ontving, terwijl het gedeeltelijk afgebrande huis reeds ruim 300 mensen bevatte. Die ons – uitgehongerde mensen – het eten naar believen en bij het binnenkomen verraste met een forse zak tabak. En dat laatste is iets waar een mannelijk wezen en ook 'n kloosterlijk mannelijk wezen erg gevoelig voor is. De Utrechtse zwervers zullen het nooit vergeten.

Daar op het eiland van rust, waar je haast niet kan denken aan oorlog en hongersnood, hebben we gewacht op datgene wat Borculo reeds op Paaszaterdag, 31 Maart, mocht ontvangen, de bevrijding.

Frater Servus Clemens

STORM

Wat doe ik in dit hondenweer?
Hoor hoe de stormen loeien.
Zij malen alles door elkaar,
als kinderen bij stoeien.

Zij jagen over land en plas,
en bonzen op de ruiten.
Zij rammelen de luiken los.
Die onruststokers buiten.

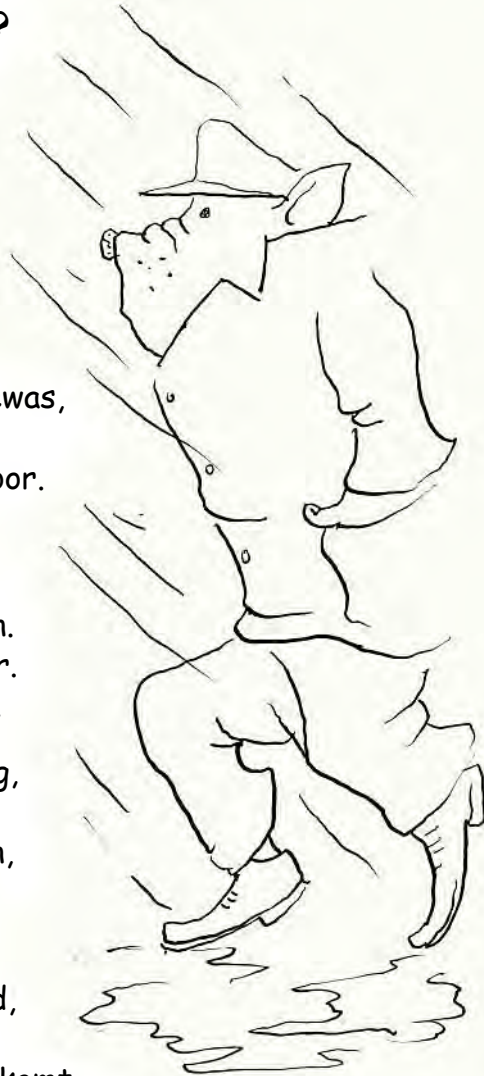
Ze dond'ren door het struikgewas,
en jagen door de toppen.
Ze trekken hun vernielend spoor.
Wie kan die wilde stoppen?

Zij storen mij in zoetste rust
zij doen mijn geest verslappen.
Ik wens hen mijlenver van hier.
Ga daar maar rotzooi trappen.

De dijken, duinen slaan zij weg,
bezorgen zenuwstuipen.
Zij stuwen water landwaartsin,
waarin wij straks verzuipen

.....

Ik wil niet langer stormgeweld,
noch woeste elementen.
Nog even wachten, want daar komt,
ik zie het al; de Lente.

Theobaldus Geraets

10 JAAR.....FRATERHUIS ST.-JOZEF

Deze maand is het alweer tien jaar geleden dat het fraterhuis St. Jozef in De Bilt uitgebreid en op onderdelen gerenoveerd is. Een groots gebeuren, mede om medebroeders een goede huisvesting te kunnen geven als andere huizen werden gesloten. Het verbinden van oud- en nieuwbouw is toen goed opgepakt en voldoet al die tijd prima.

Bij het terugkijken naar de foto's van tien jaar terug bekruipt je wel een gevoel van weemoed, doordat je steeds personen, medebroeders en medewerkers, ziet die overleden zijn. Van oktober 2005 tot oktober 2015 zijn dat 27 Nederlandse fraters....

Maar het is fijn, dat inmiddels ook niet-fraters bij ons een goed thuis gevonden hebben.

Ook al zullen de komende tien jaar nog wel meer veranderingen te zien gaan geven, ook gezien allerlei maatregelen van de burgerlijke overheid en landelijke politiek, we hopen dat dit huis voor velen een echt en goed thuis mag zijn en blijven.

Mgr. Pandoyoputro in Malang herinnert zich de inzegening van de nieuwe kapel nog goed, vooral ook dat hij bij die gelegenheid de bisschopsstaf van onze stichter, mgr. Schaepman, heeft mogen gebruiken. Dierbare herinneringen!

Nog goede jaren voor allen die er nu en die er ooit zullen wonen!

VERTROUWEN EN MYSTIEK

In de vorige Inko is het artikel 'Vertrouwen' opgenomen van frater Ton Augustin. In deze aflevering gaat frater Ton nog wat nader in op het verband tussen dieper doordringen in de kern van woorden en christelijke mystiek als zijnde een van de manieren waarop je kunt bidden en mediteren.

Red.

Mystici hebben iets van dichters. Ze proberen het onzegbare toch te verwoorden al weten ze dat dit onmogelijk is. Maar toch blijven ze het proberen. Hier zie ik een parallel met het woord vertrouwen met als kern 'trouw'. Trouw blijven, bezig blijven. We spreken dan ook over een **vast** vertrouwen.

Het mystieke duiden is het moeilijkste van de drieslag om in de kern van de woorden door te dringen. Met de taal van 'beneden' kunnen wij God niet bereiken. Alles wat van Hem in gedachten komt, is Hij niet. Vaak kunnen we over God het beste spreken in de negatieve vorm: zeggen wat Hij niet is dan wat Hij wel is. Een uitspraak van Abu Yazid al-Beatami, mysticus uit de negende eeuw, geeft deze trouwe worsteling goed aan als hij zegt: 'Kenniss van God kan niet door zoeken verkregen worden, maar alleen zij die haar zoeken zullen haar vinden.'

Me laten beminnen

Hier moet ik denken aan de kerklerares en mystica Thérèse van Lisieux, die zo'n opvallende omkeer heeft meegemaakt in haar korte leven. Van een minutieuze, ja soms scrupuleuze toelg op allerlei deugden, kwam zij tot de bevinding dat het je in groot vertrouwen door God **laten** beminnen veel moeilijker is dan zelf actief te zijn in de Liefde.

Zoals een inleider het plastisch zei: 'Help Gods Liefde toch niet om zeep door Hem allerlei redenen te verschaffen jou lief te hebben'. Het is geen ruilhandel: 'Ik doe dit voor U, maar dan moet U dat voor mij doen'.

Of zoals Thérèse zegt:

- Bemind **worden** betekent voor Jezus dat ik Hem **toesta** mij te beminnen; dat ik **zijn** Liefde een kans geef. Mij open stel voor **zijn** vurigste wens.
- Beminnen betekent voor mij dat ik **aanvaard** bemind te **worden** door Hem.
- Jezus **wordt** bemind als Hij mij ten volle **mag** beminnen, omdat ik mij volledig **toevertrouw** aan Hem.
- Ik bemin Jezus als ik mij ten volle **laat** beminnen; ontsnap niet aan dat bemind **worden**

Deze houding om met lege handen voor God te staan (De Kleine Weg van Thérèse van Lisieux) komt je niet zo maar aangewaaid; ze moet bevochten worden.

Vertrouwen vraagt loslaten; kan een metanoia van je vragen, een sprong in het diepe, overgave in den blinde.

Ook Thérèse heeft geworsteld met het loslaten van haar activisme en zich toe te vertrouwen aan Gods liefde.

Laat me eindigen met een vrije vertaling van enkele verzen uit psalm 18; uit elke strofe ademt mij het vertrouwen op God, op mijn God, mijn Heer, tegemoet.

**Toen ik nergens was,
niemand was,
bang en benauwd, zag mijn God mij,
stond mij bij
en gaf mij de ruimte.**

**De koning ben ik te rijk met mijn God,
die met man en macht mij bevrijdde.**

**Met mijn rug stond ik tegen de muur,
doodsbenauwd, afgeschreven, verloren,
tot mijn Heer kwam en zag en het kwaad overwon
en mij optilde, hoog in zijn armen.**

**Aardedonker mijn wanhoop en bodemloos diep,
tot mijn God hoop gaf, licht in mijn duister.**

**En de muren, ze kwamen gewoon op mij af,
maar mijn God gaf mij vleugels en uitkomst.**

**De koning ben ik te rijk met mijn God,
die mij lichtvoetig mijn weg doet gaan.**

frater Ton Augustin

BOSWANDELING IN DE HERFST

De eerste herfstwind waait plotseling, men voelt en hoort dan meteen de seizoen aankondiging.

De natuur is aan het verkleuren wat een fascinerend mooi gebeuren. De vogels trekken hun registers open, daarmee kondigen ze hun vertrek aan naar de Noordpool of de Tropen.

In de Poolgebieden zijn ze ook van start gegaan, daardoor treft men nu al vaak een vreemde vogel aan.

En de dieren wisselen discreet, hun zomer voor hun winterkleed.

De storm stoeit met wolken en bladeren heel mooi, oh schitterende ritselende herfststooi.

De kruinen van de populieren worden van binnen kaal, goed geaccentueerd door een zonnestraal.

Door de wind kun je luisteren, naar wat de bomen fluisteren.

Geen kijk- en luistergeld hoor je hen verhalen, men kan zomaar door onze domeinen dwalen.

Het kreupelhout en de bladeren nemen andere vormen aan, een metamorfose door kevers en rupsen aangedaan.

Aan de bomen komen nieuwe knopjes, de noten hangen in hun dopjes, de natuur is in zijn nopjes.

Een glimlach van de zon, een knipoog van de maan, menig wolkje laat een traan.

Zijdeachtige draden met blanke dauw aaneengeregen, vindt men in de herfst over velden en wegen.

Gespannen en geweven, maar na een rukwind als een kluwen door het luchtruim zweven.

Het wordt spookachtig, men hoort de waterval ruisen, vleermuizen die over onze hoofden suizen.

Camouflagepraktijken, doen insecten onherkenbaar op een niet dierlijk onderdeel van hun omgeving lijken.

Rupsen vermommen zich als wandelende takken, om hun prooien te verlakken.

Sprinkhanen die als 'n dood blaadje wiegen, om hun rivalen te bedriegen.

Nachtvlinders lijken op schors van berkenbomen, om aan hongerige vijanden te ontkomen.

De industrie heeft de natuur met roet bevuild, de peper en zoutvlieder heeft zijn kleedje voor een zwarte omgeruild en daarbij ontzettend veel gehuild.

Paddenstoelen wringen zich uit de aarde en hout, onder één hoedje zwammem ze over "Natuurbehoud".

Rond dennen en berken kunnen ze ons bekoren, in de lucht zweven schimmelsporen.

De stobbe heeft fluwelen pootjes gekregen, ze stimuleren om meer te gaan zien, een reus of een dwerg misschien? zei een elfje verlegen.

Door bedwelming van de vliegenschwam, rood met witte stippen, staat het water tot aan de lippen.

Heksen hebben in cirkels besproken het proces van de kringloop, met succes.

In het bos klinkt 's ochtends een aubade en 's avonds een indrukwekkende serenade.

Herfzangers laten overdag een libretto horen of een kakofonie, of heel chic: een vogelsymfonie.

Een "pop"song kun je zelden horen, omdat de mannetjes dit met een staccato verstoren.

Zonder partituur en souffleren, kun je van de vogels heel veel akkoorden leren.

Een proces van afbreken en opbouwen, van leven en overleven kun je aanschouwen.

De ontdekkingstocht in de beslotenheid, geeft rust en ingetogenheid. Het wekt enthousiasme- of een diepe zucht, bij het kijken naar de lucht.

Jeanne Albers, 1980

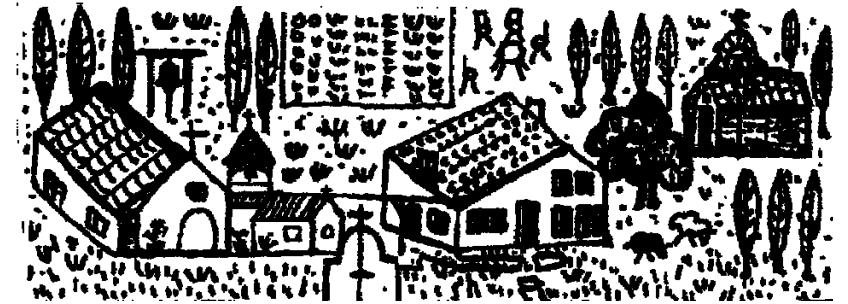
VERRASSING IN DE PEEL

Tijdens een fietsvierdaagse in de Peel, samen met mijn jongste zus gefietst, zagen we op een zeker moment langs de weg een, wat ik noem, mini kapelletje.

Onze nieuwsgierigheid was gewekt: zomaar in een landelijk gebied een kapel! Het bleek een veldkapel te zijn ter ere van de H. Serafim.

De kapel was zo klein dat je er net met zijn tweeën in kon staan. Een groot icoon, een bescheiden bosje bloemen en enige kaarsen sierden het interieur van de kapel.

Naast het kapelletje hing een weinig in het oog springend schrijven, waarop te lezen viel dat even verder het weiland in een klooster was te vinden. Een met de hand getekende plattegrond volgde, kwamen we inderdaad bij een klooster met kapel, waarbij alleen de kapel te bezichtigen was.

Het klooster bleek een orthodox klooster te zijn van de geboorte van de Moeder Gods. In 1989 gesticht met als doel, zoals een folder aangeeft, een mogelijkheid te scheppen voor vrouwen om een kloosterleven te leiden volgens de orthodoxe tradities, met als voorbeeld het kloosterleven in Griekenland.

“Volgens de orthodoxe traditie” wil zeggen: een biddend leven, in eenvoud, met gezamenlijke maaltijden, zonder persoonlijk bezit, werkend binnen het klooster, in gehoorzaamheid.

Het klooster bleek een voormalige boerderij te zijn, de kapel een verbouwde kippenshuur.

De kapel was rijk versierd met tientallen iconen, enkele koorbanken, gebedenboeken en kaarsen. Voor belangstellenden bestaat de mogelijkheid de kerkdiensten bij te wonen en enkele dagen te komen voor bezinning.

De zusters voorzien in hun onderhoud door het vertalen, opmaken, printen en uitgeven van kerkelijke boeken en het schilderen van iconen. Zomer 1999 werd een ‘kiosk’ ingericht voor de verkoop van boeken en andere orthodox alia.

Om het klooster verder financieel mogelijk te maken is in 1987 een stichting opgericht onder de naam ‘geboorte van de Moeder Gods’. Het doel van de stichting is de ondersteuning en de bevordering van het orthodox kloosterleven. Momenteel wonen er 6 zusters.

Al met al een bijzondere ervaring: een orthodox klooster aan te treffen in het Brabantse land.

PIETERPAD: EEN TERUGBLIK.

We (Jopie en ik) hebben de 492 km er op zitten.

De laatste 15 km, van Valkenburg tot de Pietersberg in Maastricht dachten wij even te kunnen doen. Het viel tegen. Ook hier (zoals we dat steeds moesten concluderen na afloop) waren de kilometers aan de zwaarte van de tocht aangepast. Het was 15 km al stijgend en soms dalend op weg naar de Pietersberg.

Eindelijk waren we na 5 uur gelopen te hebben, met af en toe een kleine pauze, zo moe dat wij aan een man die voor zijn huis zat vroegen waar nu uiteindelijk de Pietersberg was en het restaurant “Berglust”. Daar moesten wij namelijk onze oorkonde ophalen.

De man nam ons mee naar de hoek van de straat, wees naar boven en zei: ”Het is niet Berglust maar Bergrust. Eerst verder naar boven lopen en dan rusten”.

We waren er nog geen km van verwijderd!!!

We werden in “Bergrust” ontvangen met een drankje en kregen onze oorkonde.

Wim Versteeg

In het eerste Pieterpad verslag begon ik met de vragen:
Een pad volgen. **Mijn weg of onze weg?**

Terugkijkend zeg ik 'onze weg' de weg van Jopie en mij. We kwamen elkaar tegen tijdens onze ervaringen van op deze manier onderweg zijn. Het was soms aanpassen. Elke keer gemiddeld 20 km lopen vraagt inspelen op elkaar maar je leert elkaar beter kennen.

Het gesprek met jezelf en de ander?

Terugkijkend zeg ik 'en en' Soms liepen we door stiltegebieden en waren we stil. Dat was de gelegenheid om met jezelf in gesprek te gaan. Dat gebeurde ook wanneer een van ons beiden er niet zoveel zin in had en toch maar liep omdat we het afgesproken hadden. Uiteindelijk werd het na afloop besproken en begrepen we waarom de ander even niet zo gezellig was.

Het zoeken naar balans

Dat was het zeker. Wat wil de een, wat wil de ander, wie gaat mee met de ideeën van de ander?

We kwamen vanaf het begin tot goede afspraken zoals: we gaan om de 14 dagen. Als het slecht weer is gaan we niet. Heeft iemand

iets belangrijkers te doen voor zijn gevoel, slaan we ook over. We nemen rustpauze als een van ons het aangeeft. Het werkte prima.

Tot slot: het was een prachtige tocht. We hebben genoten van de mooie natuur en de vele goede mensen op onze weg. Pieterpad? Het is gewoon een stuk levensweg met als inhoud het eigenlijke leven waarover je heerlijk kunt filosoferen.

HET BUITENGEWOON ALGEMEEN ZAKENKAPITTEL 2015

In september 2015 is het Buitengewoon Algemeen Zakenkapittel in Malang gehouden. Op het Algemeen Kapittel van 2012 was hierom gevraagd aan het Algemeen Bestuur, dat de enige instantie is die een Buitengewoon Algemeen Kapittel kan uitschrijven. Dan mogen ook alleen die zaken geagendeerd worden die de aanleiding ertoe zijn geweest. Dit waren: de gezagsstructuur van onze congregatie en het al of niet aannemen van Keniaanse kandidaten voor onze congregatie.

De samenstelling was: de 3 leden van het Algemeen Bestuur, de Algemeen Econoom, de Provinciaal Overste van Indonesië en van Nederland, 4 gekozen leden uit Nederland en 8 uit Indonesië plus nog 2 genodigden uit Nederland en 2 uit Indonesië.

De eerste dag

Op maandagmorgen was de opening van het kapittel met een Eucharistieviering, waarin Mgr. Pandoyoputro voorging. Dit was fijn, want drie jaar geleden bij het kieskapittel moest Mgr. wegens ziekte verstek laten gaan. Na eenieder welkom geheten te hebben, begon Mgr. zijn preek met: *Ecclesia semper reformanda, dat is: de kerk moet altijd weer in de loop van de tijd hernieuwd worden. En wij moeten voor die vernieuwing open staan. Dat is wat de Congregatie van O. L. Vrouw van het H. Hart nu doormaakt. Dit kan voor ons tegelijkertijd een zegen en een kruis zijn. U opent uw kapittel juist op het feest van Kruisverheffing. Dat kan een goede bron van inspiratie voor u zijn bij de besprekingen van de werkelijkheid waar u voor staat.*

Dit thema werkte Mgr. verder uit i.v.m. dat de mens vaak de wil heeft om terug te gaan naar het verleden, dat vastheid en zekerheid geeft. Iets nieuws oppakken is vermoeiend, is een tegenop zien,

levert gemopper en wrevel op, een zich afsluiten voor.... Maar iets nieuws oppakken kan juist meewerken aan de plannen die God met ons heeft. Door gehoorzamen en vertrouwen kan men de goede weg gaan, terwijl afwijzing en opstandigheid veel kapot maken. Daarna werkte Mgr. het evangelie van de Kruisverheffing uit, waar het verheffen van Jezus door de kruisdood de mensheid gered wordt en het eeuwig leven zal bezitten. Het was een goede en inspirerende viering, waarbij de krachtige stemmen van de Indonesische medebroeders in het koor het geheel een speciaal cachet gaf.

(foto: fr. Heribertus Yuwono)

Na de koffie was de zakelijke opening van het kapittel. Uiteraard een openingswoord van de Algemeen Overste frater Venansius, die zijn hoop uitspraak dat iedere aanwezige zich bij de besprekingen zich zou thuis voelen om door in zijn eigen taal mee te praten en zich daarbij gesteund wetend door de beide tolken die alles vertalen.

De conceptagenda en dagorde werden akkoord bevonden evenals het kapittelreglement. Vervolgens werden twee stemopnemers gekozen (Vinsensius en Adriano) en 3 medebroeders om teksten c.q. besluiten te formuleren (Leo, Monfort en Wilfried). Daarmee was de geplande agendatijd verstreken en zat het werk van de eerste dag erop.

De tweede dag

Voor een goed begrip even een stukje geschiedenis, zodat u het onderwerp goed kunt begrijpen. Het gaat om de gezagsstructuur van de congregatie. Tot aan 1994 had het Algemeen Bestuur – in die jaren ook veelal Hoofdbestuur genoemd – de eindverantwoordelijkheid voor de gehele congregatie. Er was een gedelegeerd gezag voor Indonesië en voor Kenya via een Districtsbestuur en een Districtskapittel. Beide districten konden dus voor hun eigen district zaken regelen bv. de bemanning van het apostolaatswerk oftewel het verdelen van de medebroeders over de huizen en het werk. Ze hadden via begroting en afrekening hun eigen financiën en van tijd tot tijd ging aanvankelijk de Algemeen Overste – frater Superior genoemd – de twee districten bezoeken, soms vergezeld door de Algemeen Econoom, Later gingen ook wel andere bestuursleden de districten bezoeken.

In 1992 was er ook een Buitengewoon Algemeen Zakenkapittel en werd eveneens de structuur van de congregatie besproken plus de wijzigingen van de totale constituties die daarvoor nodig waren, inspiratief en juridisch deel. De voorstellen zijn toen besproken, gewijzigd, aangevuld e.d. en in 1994 op het reguliere kies-zakenkapittel is alles geëffectueerd. Toen werd het eerste Algemeen Bestuur nieuwe stijl een coördinerend bestuur en eigenaar van alles wat van de congregatie is aan roerend en onroerend goed en de financiën. In 1994 kwam ook voor het eerste een Indonesische medebroeder in het Algemeen Bestuur t.w. Paulino als plv. Alg. Overste, naast Wilfried, Algemeen Overste en Leo, lid/Algemeen Secretaris en Henk van Vliet als Algemeen Econoom.

De drie onderscheiden gebieden werden provincies met een provinciaal bestuur en een provinciaal kapittel. Hierdoor werden alle drie delen gelijkwaardig en de constituties geven aan waarin de provincies zelfstandig kunnen handelen en in welke situaties zij vooraf schriftelijk verlov van het Algemeen Bestuur dienen te vragen.

Kenia is slechts van 1994 tot begin 2001 een provincie geweest. Eind 2000 keerde de helft van de Nederlandse fraters definitief terug en toen waren er te weinig fraters aldaar om nog een provinciaal bestuur te kiezen c.q. te vormen. Voor Kenia kwam een aparte regeling: de medebroeders en hun activiteiten in Kenia vallen rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur; als een medebroeder vanuit Kenia op verlov is, valt hij onder de verantwoordelijkheid van de betreffende provincie, want eenieder blijft lid van de provincie van waaruit hij naar Kenia is gezonden.

Deze regeling blijft ook nu nog verder van kracht zolang geen grote wijzigingen zich voordoen.

De wijzigingen die zich nu gaan voordoen betreffen de twee huidige provincies, want in de toekomst zal de situatie teruggaan zoals die voor 1994 was: de bestuurslaag van de provincies zal verdwijnen (provinciaal bestuur en provinciaal kapittel) en voor alle drie gebieden zal het Algemeen Bestuur de (eind)verantwoordelijkheid dragen, hetgeen bij het reguliere kapittel van 2018 zijn beslag zal krijgen. Tot die tijd blijft Indonesië een provincie zoals het nu is, met al zijn rechten en plichten. Maar het Buitengewoon Algemeen Kapittel heeft het Provinciaal Bestuur van Indonesië wel opgedragen om naar een vorm te zoeken waarin het overleg op het niveau van de gemeenschappen inhoud en gestalte kan krijgen, om van daaruit na 2018 ook te delen in de samenstelling van het Algemeen Kapittel.

Voor Nederland zijn de komende wijzigingen op kort termijn. De bedoeling is in 2016, met als streefdatum 1 mei. Dan zal de

Provincie Nederland omgezet worden in een “Religieus Huis” met een “Religieus Huis-bestuur” en een “Religieus Huis-beraad”. In de Codex wordt de term Religieus Huis gebruikt, maar het is geen gemakkelijke term, want men denkt meteen aan een gebouw, aan stenen, maar het gaat om de mensen, de gemeenschap, bij ons dus om de Nederlandse fraters die een speciale gemeenschap vormen, waar ze ook wonen, Het bestuur van de gemeenschap wordt gevormd door een Overste met twee raadsfraters en dit bestuur kan voor specifieke terreinen (zorg; financiën e.a.) adviseurs aantrekken, zowel uit eigen kring als van buiten; alle Nederlandse fraters worden ingeschreven bij het religieus huis en samen vormen zij het genoemde beraad, van waaruit ook de afvaardiging naar het algemeen kapittel gekozen wordt. Bovendien is de opzet dat een van de leden van het Algemeen Bestuur speciale aandacht en voldoende tijd dient te geven aan de fratergemeenschap in Nederland.

Op dit moment stuiten we op een speciaal probleem van het fraterhuis St. Jozef in De Bilt, omdat daar ook niet-fraters wonen. Alles wat hier boven beschreven is heeft betrekking op de fraters, dus niet op de andere bewoners, Voor hen zal iets eigens gecreëerd dienen te worden, zeker als er meer niet-fraters komen te wonen, Dit is een zaak, waarover ook al gesprekken gaande zijn, juist ook met de veranderende bepalingen van de wereldlijke overheid omtrent zorgaanbiedingen en zorgvragen. Het is allemaal vrij ingewikkeld en onzeker, maar er dienen op niet al te lang termijn definitieve keuzes gemaakt te worden.

De derde dag

Het was op het kapittel geen gemakkelijke materie, maar het fijne is dat er kennelijk toch goed over gesproken is want de voorgestelde besluiten zijn bijna unaniem aangenomen. We kunnen in ieder geval de nodige stappen gaan zetten om de omzetting van de Provincie Nederland in een Religieus Huis Nederland te concretiseren.

De vierde en vijfde dag

Het tweede thema

Van de tweede week van het kapittel was de centrale vraag: wel of geen Keniaanse jongemannen opnemen in onze congregatie? Het idee hiertoe steekt af en toe de kop op en dat was bij het vorige kapittel ook het geval. Toen zagen de meesten het echter nog niet zitten en is het Algemeen Bestuur gevraagd om een nader onderzoek in te stellen in Kenia naar het al of niet aanwezig zijn van interesse bij de jeugd. Ook de benodigde mankracht en financiën dienden onderzocht te worden. De animo van drie jaar geleden was echter al weggeëbd en de uitkomst van de bespreking op dit kapittel is: het opnemen van Keniaanse jongemannen gaat nu niet door. Er zitten te veel haken en ogen aan, vooral op het gebied van mankracht. Als het zinvol zou geweest zijn, dan was het geld er ook wel gekomen.

Naast deze vraag rond kandidaten, is ook uitvoerig gesproken over de huidige situatie van onze congregatie in Kenia en over het feit dat de bisschop van Bungoma wel positief gereageerd heeft en best (weer) fraters in zijn diocees zou willen verwelkomen. Maar in Indonesië is het moeilijk om medebroeders voor het werk in Kenia te vinden en/of vrij te maken. Het werk van de kleine groep (4 – 5 personen) verloopt niet echt lekker en er zijn momenteel geen nieuwe gegadigden ter versterking. Als men in Kenia wil blijven missioneren zal het toch door de Provincie Indonesië gedaan dienen te worden, want op Nederlandse medebroeders kan niet meer gerekend worden.

De zesde dag

De dag van de besluiten. De tekstencommissie had in totaal 10 besluiten geformuleerd: 7 stuks die te maken hebben met het concretiseren van de voorgestelde structuur en 3 inzake Kenia. Het gaf een zeer voldaan gevoel dat de meeste besluiten unaniem aangenomen zijn en slechts bij 3 besluiten er 1 of 2 tegenstemmen waren. Een proficiat aan het kapittel 2015 is hier op zijn plaats,

want het zijn besluiten met verre gaande gevolgen voor de zeer nabije toekomst en voor de drie jaren op weg naar het volgende reguliere kapittel. Deze besluiten houden ook in dat alles wat in gang gezet wordt ook beschreven wordt in de juridische taal van de constituties, zodat er in 2018 een nieuw juridisch deel van de Constituties ter bespreking en goedkeuring geagendeerd kan worden. Er blijft werk aan de winkel!

De reis

De reis van De Bilt naar Malang v.v. is prima verlopen, al blijft het een hele afstand en in totaal zo'n kleine 30 uur van deur tot deur. Des te prettiger is het warme welkom dat je bij de medebroeders ervaart. Het is een thuis komen! Dit eerste weekend was goed om wat meer aan het Indonesische leven en tempo te wennen, hetgeen voor de een gemakkelijker verloopt dan voor de ander. Wij logeerden samen met de tolken op Celaket in het grote huis annex scholen en dichtbij het centrum van Malang, terwijl de vergaderingen in de vergaderzaal van het Provinciaal plaats vonden, een 20-30 minuten van Celaket gelegen.

Als Nederlandse delegatie zijn we nog even enkele dagen neergestreken op Lombok, waar onze goede vriendin Yantine Buijs al diverse jaren woont en werkt. Ook nu hebben we weer iets nieuws gezien: plastic een nieuw leven geven! Indonesië is geen schoon land en overal zie je afvalbergen, zwerfafval en vooral plastic zakjes enz. in de diverse kleuren. Nu is Yantine met anderen aan recycling begonnen en met behulp van huisvrouwen wordt afvalplastic verwerkt tot bruikbare artikelen, zoals tasjes, portemonnetjes e.d. Een intensief en interessant gebeuren.

Leo Ruitenberg

I N H O U D

Van de redactietafel		02
Overweging bij de Constituties	Alfons Kroeze	03
Isidorus Nieland, platina jubileum	Petra de Landmeter	06
De pen doorgeven	Pietriënne Bikker	18
Samen werken aan gemeenschap	Abt Bernardus Peeters	20
70 Jaar bevrijding: "Een klooster op stap"	Servus Clemens	26
Storm	Theobaldus Geraets	31
10 Jaar Fraterhuis St.-Jozef	Redactie	32
Vertrouwen en Mystiek	Ton Augustin	35
Boswandeling in de Herfst	Jeanne Albers	38
Verrassing in de Peel	Wim Versteeg	40
Pieterpad	Ria Ypma	42
Buiteng. Alg. Zakenkapittel 2015	Leo Ruitenberg	45
Inhoud / Clofon		52

I N K O

onder redactie van:	Johan Brummelhuis, Leo Ruitenberg, Frits Stevens, Paul Steverink, Wim Versteeg
met medewerking van:	Angelico Fennis (omslag) Hilarius de Booij (illustraties) Petra de Landmeter (interviews)
secretariaat:	Johan Brummelhuis Schorteldoeksesteeg 1, 3732 HS De Bilt tel.: 030 - 69 76 237 email: j.brummelhuis@fratersvanutrecht.nl